

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

dr Wojciech R. Wiewiórowski

Warszawa, dnia 13 grudnia 2013 r.

DOLiS/DEC-1358/13

dot. [...]

DECYZJA

Na podstawie art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 267) oraz art. 18 ust. 1 pkt 2, art. 22 i art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie skargi Pana A. G. [...] na przetwarzanie jego danych osobowych przez Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej pw. [...]

nakazuję Proboszczowi Parafii Rzymskokatolickiej pw. [...] przywrócenie stanu zgodnego z prawem poprzez uaktualnienie danych osobowych Pana A. G. [...] polegające na naniesieniu w księdze chrztów adnotacji o treści zgodnej z żądaniem Pana A. G. zawartym w jego „Oświadczeniu woli” z dnia [...] listopada 2012 r.

Uzasadnienie

Do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w dniu [...] stycznia 2013 r. wpłynęła skarga Pana A. G. [...], zwanego dalej Skarżącym, na przetwarzanie jego danych osobowych przez Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej pw. [...] zwanego dalej Proboszczem Parafii.

Skarżący zarzucił Proboszczowi Parafii, iż mimo złożenia przez niego oświadczenia woli o wystąpieniu z Kościoła Katolickiego nie została o tym fakcie zamieszczona stosowna adnotacja w księdze chrztów, w związku z czym wniósł do Generalnego Inspektora o cyt.: „(...) wydanie merytorycznej decyzji administracyjnej zobowiązującej Księdza [...], Proboszcza Parafii rzymskokatolickiej pw. [...] (...) do sprostowania moich nieaktualnych danych osobowych na podstawie art. 32 ust. 1 pkt 6 ustawy o ochronie danych osobowych – na podstawie jej art. 12 pkt 2.”

W toku przeprowadzonego postępowania administracyjnego w niniejszej sprawie Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych ustalił, co następuje.

- 1) Skarżący pismem z dnia [...] listopada 2012 r. poinformował Proboszcza Parafii iż cyt.: „[n]a podstawie art. 60 Kodeksu cywilnego, korzystając ze swoich praw zawartych w art. 2 pkt 2a Ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (...), z dniem dzisiejszym występuję z Kościoła Katolickiego, tj. wycofuję zgodę na podleganie jego doktrynie (Katechizm Kościoła Katolickiego) i prawu (Kodeks Prawa Kanonicznego). Oświadczam, że w oparciu o jej art. 2 pkt 5 nie zamierzam tej decyzji uzasadniać poza tym, że nie chcę do niego należeć. Ponadto nie wyrażam zgody na przekazywanie informacji o tej decyzji osobom trzecim, a zwłaszcza członkom mojej rodziny. Na podstawie art. 32 ust. 1 pkt 6 Ustawy o ochronie danych osobowych (...) proszę Księdza, jako administratora moich danych osobowych, o ich uaktualnienie w Księdze Chrzta (numer aktu [...]), przez naniesienie adnotacji o treści »Dnia [...]11.2012 formalnym aktem wystąpił z Kościoła katolickiego« oraz o przesłanie jako potwierdzenia odpisu aktu chrztu z powyższym sprostowaniem”.
- 2) W odpowiedzi na ww. pismo, Proboszcz Parafii, pismem z dnia [...] grudnia 2012 r. (l. dz. [...]), poinformował Skarżącego, iż cyt.: „[w] związku z pismem z dnia [...] listopada b. r., w którym zadeklarował Pan wystąpienie z Kościoła Katolickiego formalnym aktem – zgodnie z Zasadami postępowania w sprawie apostazji dokonanej przez formalny akt wystąpienia z Kościoła wydanymi przez Konferencję Episkopatu Polski dnia 27 września 2008 roku – proszę udać się do księdza proboszcza swego miejsca zamieszkania (stałego lub tymczasowego), a następnie w obecności jego i dwóch świadków podpisać pismo o wystąpieniu z Kościoła Katolickiego. Oświadczenie w sprawie formalnego aktu wystąpienia z Kościoła winno zawierać wyraźnie przedstawioną wolę opuszczenia przez Pana Kościoła, Pana dane personalne oraz dokładne dane dotyczące daty i parafii Pana chrztu (z załączeniem świadectwa chrztu). Ponadto w piśmie tym powinna się także znaleźć informacja o tym, że dokonuje Pan tego aktu dobrowolnie i ze świadomością konsekwencji, jakie ów akt pociąga za sobą”. Jednocześnie pismem z dnia [...] grudnia 2012 r., przesłanym drogą elektroniczną, Proboszcz Parafii poinformował Skarżącego, iż cyt.: „[w] Archidiecezji A. obowiązują Statuty Synodu [...], które w numerach [...] ustalają zasady dotyczące formalnego aktu apostazji. W związku z tym podtrzymuję to, co napisałem w piśmie L. dz. [...]”.
- 3) W toku prowadzonego postępowania do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wpłynęły wyjaśnienia Proboszcza Parafii, w których podniósł on, iż cyt.: „(...) procedura w sprawie wystąpienia z Kościoła Katolickiego Skarżącego (...) jest aktualnie poza naszym zasięgiem. Skarżący został skierowany do parafii zamieszkania zgodnie z Zasadami postępowania w sprawie apostazji dokonanej przez formalny akt wystąpienia z Kościoła wydanymi przez Konferencję Episkopatu Polski z dnia 27 września 2008 roku. Zgodnie z tymi zasadami Skarżący powinien »udać się do księdza proboszcza swego miejsca zamieszkania (stałego lub tymczasowego), a następnie w obecności jego i dwóch świadków podpisać pismo o wystąpieniu z Kościoła Katolickiego«. Parafia [...] to parafia chrztu Skarżącego, a więc zgodnie z obowiązującymi przepisami nie możemy dokonać wpisu w Księdze Chrzta, gdzie znajdują się

dane osobowe Skarżącego. O status Skarżącego należałoby zapytać Proboszcza jego parafii zamieszkania. Jako, że Skarżący stwierdził, iż w Archidiecezji B., na terenie której mieszka, Zasady KEP nie obowiązują, przesyłam dodatkowo informację o punktach Statutów Synodu Archidiecezji A. [...], które nas obowiązują”.

- 4) Pismem z dnia [...] lipca 2013 r. Kuria Metropolitalna w A. (w której właściwości położona jest Parafia [...]), w odpowiedzi na wezwanie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych do udzielenia informacji, wskazała, że cyt.: „(...) podstawowym źródłem prawa wewnętrznego Kościoła katolickiego jest Kodeks Prawa Kanonicznego. Ponadto, w hierarchii źródeł prawa kanonicznego istnieją także inne dokumenty, między innymi dekrety, zarządzenia i obwieszczenia odpowiednich dykasterii Stolicy Apostolskiej, które, w przypadku zatwierdzenia przez papieża, mają moc wiążącą dla całego Kościoła katolickiego. W związku z powyższym podstawę prawną odnoszącą się do kwestii wystąpienia z Kościoła katolickiego oprócz przepisów kodeksowych stanowi także Obwieszczenie Papieskiej Rady ds. Tekstów Prawnych „Actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica”, z dnia 13 marca 2006 r. Prot. N. 10279/2006, zatwierdzone przez papieża Benedykta XVI. Wyżej wymienione Obwieszczenie zawiera przepisy nadrzędne w stosunku do jakiegokolwiek innego dokumentu partykularnego (wydanego np. przez Konferencję Biskupów) zarówno o charakterze wykonawczym, jak i o charakterze duszpasterskim. Dokument ten określa istotne elementy konstytutywne aktu formalnego wystąpienia z Kościoła katolickiego. Dokument z 2008 roku, przyjęty przez Konferencję Episkopatu Polski, Zasady postępowania w sprawie apostazji dokonanej poprzez formalny akt wystąpienia z Kościoła, zawiera przepisy wykonawcze o charakterze duszpasterskim, stanowiące pomoc dla kompetentnej władzy kościelnej w poprawnym realizowaniu postanowień nadrzędnego aktu prawnego tak, aby zachowane zostały elementy konstytutywne aktu formalnego wystąpienia z Kościoła katolickiego. Mając na uwadze powyższe, kompetentna władza reprezentująca parafię, czyli proboszcz, do którego zgłasza się osoba zainteresowana w celu dokonania aktu wystąpienia z kościoła, zobowiązany jest do postępowania zgodnie z procedurą określoną w Obwieszczeniu Papieskiej Rady ds. Tekstów Prawnych „Actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica”, z uwzględnieniem aspektów duszpasterskich określonych dla katolików na terytorium podlegającym jurysdykcji Kościoła katolickiego w Polsce w przyjętych przez KEP Zasadach postępowania w sprawie apostazji dokonanej poprzez formalny akt wystąpienia z Kościoła. Tekst Obwieszczenia Papieskiej Rady ds. Tekstów Prawnych „Actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica”, z dnia 13 marca 2006 r. Prot. N. 10279/2006 został opublikowany i jest dostępny na oficjalnej stronie internetowej Stolicy Apostolskiej: (http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/intrptxt/index.htm). Tekst Zasad postępowania w sprawie apostazji dokonanej poprzez formalny akt wystąpienia z Kościoła, Dokument Konferencji Episkopatu Polski (27.09.2008) promulgowany został we własnym organie urzędowym „Akta Konferencji Episkopatu Polski”, Nr 14. Rok 2008, str. 89-91”.

W tym stanie faktycznym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zważył, co następuje.

Skarżący przedmiotem swojej skargi uczynił zarzut nieprawidłowości w procesie przetwarzania jego danych osobowych przez Proboszcza Parafii. Zarzucił on niewykonanie ciążącego na Proboszczu Parafii – jako administratorze danych osobowych – obowiązku uaktualnienia danych osobowych, polegającego na naniesieniu w księdze chrztów adnotacji, iż wystąpił on z Kościoła Katolickiego. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, działając na podstawie i w granicach kompetencji przyznanych mu ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.), zwanej dalej także ustawą, przeprowadził postępowanie administracyjne, w toku którego ustalił, iż aktualnie dane osobowe Skarżącego figurują w księdze chrztów w Parafii Rzymskokatolickiej pw. [...], jako dane osoby należącej do tego związku wyznaniowego.

Wskazać należy, iż przepis art. 43 ust. 2 ustawy stanowi, iż w odniesieniu do zbiorów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3, oraz zbiorów, o których mowa w ust. 1 pkt 1a, przetwarzanych przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencję Wywiadu, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego oraz Centralne Biuro Antykorupcyjne, Generalnemu Inspektorowi nie przysługują uprawnienia określone w art. 12 pkt 2, art. 14 pkt 1 i 3 – 5 oraz art. 15 – 18. W myśl natomiast przepisu artykułu 43 ust. 1 pkt 3, z obowiązku rejestracji zbioru danych zwolnieni są administratorzy danych dotyczących osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego, o uregulowanej sytuacji prawnej, przetwarzanych na potrzeby tego kościoła lub związku wyznaniowego.

Kościół Rzymsko – Katolicki niewątpliwie należy do instytucji o uregulowanej sytuacji prawnej bowiem jest instytucją, której funkcjonowanie zostało unormowane w Konstytucji RP, w umowie międzynarodowej jaką jest Konkordat oraz w ustawach, nad którymi umowa międzynarodowa ma pierwszeństwo. W szczególności wskazać należy na przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia

2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr. 78, poz. 483 ze zm.), która w art. 25 stanowi, iż Kościoły i inne związki wyznaniowe są równouprawnione (art. 25 ust. 1). Władze publiczne w Rzeczypospolitej Polskiej zachowują bezstronność w sprawach przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych, zapewniając swobodę ich wyrażania w życiu publicznym (art. 25 ust 2). Stosunki między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi są kształtowane na zasadach poszanowania ich autonomii oraz wzajemnej niezależności każdego w swoim zakresie, jak również współdziałania dla dobra człowieka i dobra wspólnego (art. 25 ust. 3). Stosunki między Rzeczpospolitą Polską a Kościołem Katolickim określają umowa międzynarodowa zawarta ze Stolicą Apostolską i ustawy (art. 25 ust. 4). Stosunki między Rzeczpospolitą Polską a innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi określają ustawy uchwalone na podstawie umów zawartych przez Radę Ministrów z ich właściwymi przedstawicielami (art. 25 ust. 5).

Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1989 r. Nr 29, poz. 154 ze zm.) w przepisie art. 2 stanowi natomiast, iż Kościół rządzi się w swych sprawach własnym prawem, swobodnie wykonuje władzę duchowną i jurysdykcyjną oraz zarządza swoimi sprawami. Ustawa niniejsza określa zasady stosunku Państwa do Kościoła, w tym jego sytuację prawną i majątkową (art. 3 ust 1). W sprawach odnoszących się do Kościoła, nie uregulowanych niniejszą ustawą, stosuje się powszechnie obowiązujące przepisy prawa, o ile nie są sprzeczne z wynikającymi z niej zasadami (art. 3 ust. 2).

Wskazać w tym miejscu należy, iż w wyroku z dnia 27 marca 2013 r. (sygn. akt I OSK 932/12) Naczelny Sąd Administracyjny odnosząc się do umorzenia przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych postępowania toczącego się w analogicznym przedmiocie wskazał, iż cyt.: „[w] art. 43 ust. 1 pkt 3 jest mowa o danych dotyczących osób należących do kościoła. Tak zdefiniowany zbiór nie zawiera danych dotyczących osób nienależących do kościoła. Dane osób nienależących do kościoła tworzą zbiór odrębny, nawet jeśli dane są przetwarzane na potrzeby kościoła i jeśli są zgromadzone na materialnych nośnikach danych zawierających zarówno dane osób należących, jak i osób nienależących do kościoła. Okolicznością przesądzającą o zakwalifikowaniu danych do jednego ze zbiorów jest rzeczywista przynależność lub brak przynależności osoby, o której dane chodzi, do kościoła (por. Janusz Barta, Paweł Fajgielski, Ryszard Markiewicz „Ochrona danych osobowych. Komentarz”, LEX 2011, teza 6 do art. 43). Ustalenie tej przynależności nie może być oderwane od chwili rozstrzygnięcia sprawy w przedmiocie ochrony danych osobowych. GODO ma bowiem, tak jak każdy organ administracji publicznej załatwiający sprawę w formie przewidzianej w art. 104 § 1 K. p. a. w związku z art. 22 ustawy o ochronie danych osobowych, obowiązek wydania decyzji w oparciu o stan faktyczny i prawny z daty orzekania. Przepisy art. 32 ust. 1 pkt 6 oraz art. 43 ust. 2 w związku z art. 43 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych nie wprowadzają odmiennej regulacji w tym zakresie. (...) Przepisom materialnym odpowiadają pełne bądź ograniczone kompetencje GODO, przy czym zakres uprawnień, w zależności od osób, których dane dotyczą, został określony w art. 43 ust. 2. Wobec przetwarzania danych wrażliwych z art. 27 ust. 1 ustawy, zgodnie z art. 43 ust. 2 w związku z art. 43 ust. 1 pkt 3, GODO zachowuje pełne kompetencje, w tym także wskazane w art. 12 pkt 2. Wobec danych dotyczących wyłącznie członków kościoła, przetwarzanych w warunkach określonych w art. 27 ust. 2 pkt 4, GODO nie przysługują uprawnienia wymienione w art. 43 ust. 2 ustawy”.

Analiza ww. przepisów prawa, jak i orzecznictwa sądów administracyjnych prowadzi do wniosku, że decydującym dla wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie jest ustalenie, czy aktualnie Skarżący jest członkiem Kościoła Katolickiego. Faktyczne pozostawanie przez Skarżącego członkiem Kościoła Katolickiego spowoduje, iż kompetencja do wydania przez Generalnego Inspektora merytorycznej decyzji w sprawie zostaje wyłączona mocą przepisu art. 43 ust. 2 ustawy, zaś pozostawanie przez Skarżącego poza wspólnotą tego Kościoła przesądzi o możliwości korzystania przez organ z ww. kompetencji.

Przywołać w tym miejscu także należy argumentację Naczelnego Sądu Administracyjnego wyrażoną w wyroku z dnia 18 października 2013 r. (sygn. akt I OSK 129/13), w którym Sąd, w analogicznej sprawie, odnosząc się do autonomicznej działalności Kościoła Katolickiego podniósł, iż cyt.: „[w]skazana autonomia nie oznacza jednakże braku jakiegokolwiek podporządkowania kościoła lub związku wyznaniowego przepisom powszechnie obowiązującego prawa np. o ochronie danych osobowych. Inaczej mówiąc, w tych kwestiach, które nie zostały mocą aktów prawnych przekazane kościołom lub związkom wyznaniowym do ich wyłącznego decydowania, zastosowanie znajdują przepisy prawa powszechnie obowiązującego, o ile oczywiście regulują konkretne zagadnienie. Podkreślenia w tym miejscu wymaga, iż nie jest rolą sądów administracyjnych ani tym bardziej organów administracyjnych ocenianie wewnętrznych regulacji danego kościoła lub związku wyznaniowego w zakresie np. skuteczności i wymagań ustanowionego – tymi wewnętrznymi przepisami – aktu apostazji.

Jak wyżej wskazano, zarówno kwestie związane z wstąpieniem jak i wystąpieniem z danego kościoła lub związku wyznaniowego są ich sprawą wewnętrzną, o ile nie dotyczą uprawnień lub obowiązków danego podmiotu o charakterze zewnętrznym, gwarantowanych przepisami powszechnie obowiązującego prawa. Z uwagi na to, że sprawa niniejsza dotyczy ochrony danych osobowych oraz wolności sumienia i wyznania, mamy w niej do czynienia z podstawowymi prawami obywatela, ulokowanymi w sferze prawa powszechnego. W konsekwencji sprawa ta musi zostać oceniona na gruncie przepisów powszechnie obowiązujących, tj. Konstytucji RP i ustaw. (...) ocena skuteczności oświadczenia skarżącego o wystąpieniu z Kościoła Katolickiego w kontekście prawa powszechnego była obowiązkiem organu (...)"

Analogiczne stanowisko zajął Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 18 października 2013 r. (I OSK 1487/12), 24 października 2013 r. (I OSK 1828/12) i z 24 października 2013 r. (I OSK 1372/12).

Z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy wynika, iż Skarżący zwrócił się do Proboszcza Parafii o uaktualnienie swoich danych osobowych w ww. zakresie, wskazując jednocześnie, iż występuje z Kościoła Katolickiego. W odpowiedzi na ww. wystąpienie Proboszcz Parafii poinformował zaś Skarżącego o przepisach wewnętrznych Kościoła Katolickiego regulujących kwestię apostazji, od których zastosowania uzależnił dokonanie wnioskowanej przez Skarżącego adnotacji. W ocenie Proboszcza Parafii, Skarżący – z uwagi na niezastosowanie się do ww. procedury – pozostaje nadal członkiem Kościoła Katolickiego. Odnosząc jednak powyższe stanowisko Proboszcza Parafii do zapatrywań wyrażonych w tym przedmiocie przez Naczelny Sąd Administracyjny, podkreślić należy, iż kwestia skuteczności wystąpienia przez zainteresowaną osobę z Kościoła Katolickiego nie może być rozpatrywana na gruncie regulacji wewnętrznych tego związku wyznaniowego. Bezsprzeczne jest, iż Skarżący złożył Proboszczowi Parafii, tj. administratorowi swoich danych osobowych, oświadczenie o wystąpieniu z Kościoła Katolickiego wraz z wnioskiem o uaktualnienie w tym zakresie swoich danych osobowych w księdze chrztów. Uznać zatem należy, iż Skarżący wyraził dostatecznie jasno swoją wolę co do dalszej przynależności do tego związku wyznaniowego. Wolność w zakresie przynależności do związku wyznaniowego, zagwarantowana przepisami Konstytucji oraz ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (tekst jednolity Dz. U. z 2005. poz. 1965 z późn. zm.) nie może zostać ograniczona przepisami wewnętrznymi związku wyznaniowego. Jak bowiem wynika z przepisu art. 2 pkt 2a rzeczonego aktu prawnego, korzystając z wolności sumienia i wyznania obywatele mogą w szczególności należeć lub nie należeć do kościołów i innych związków wyznaniowych.

Przepis art. 35 ust. 1 ustawy stanowi, iż w razie wykazania przez osobę, której dane osobowe dotyczą, że są one niekompletne, nieaktualne, nieprawdziwe lub zostały zebrane z naruszeniem ustawy albo są zbędne do realizacji celu, dla którego zostały zebrane, administrator danych jest obowiązany, bez zbędnej zwłoki, do uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania danych, czasowego lub stałego wstrzymania przetwarzania kwestionowanych danych lub ich usunięcia ze zbioru, chyba że dotyczy to danych osobowych, w odniesieniu do których tryb ich uzupełnienia, uaktualnienia lub sprostowania określają odrębne **ustawy**. Biorąc powyższe pod uwagę, Proboszcz Parafii winien niezwłocznie usunąć uchybienia w procesie przetwarzania danych osobowych Skarżącego, stosownie do nakazu sformułowanego w niniejszej decyzji.

W tym stanie faktycznym i prawnym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych rozstrzygnął, jak na wstępie.

Na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.), art. 129 § 2 w zw. z art. 127 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 267), strona niezadowolona z niniejszej decyzji, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia, może zwrócić się do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (adres: Biuro Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa) z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.